

Nr 502.

Av herr **Edström**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 79, med förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 m. m.*

I proposition nr 79 vid årets riksdag har framlagts förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 m. m. Enligt min uppfattning bör denna proposition avslås. Skulle emellertid detta icke bli fallet, vill jag förorda, att följande ändringar i förslaget vidtagas.

I 5 § 1 mom. av författningsförslaget föreslås, att, om rörelse avsevärt utvidgats genom utbyggnad av produktionsapparaten eller utökning av antalet anställda eller därmed jämförliga åtgärder, vid fastställandet av taxerad merinkomst avdrag från uppskattad merinkomst må ske för vad som av den skattskyldige visas utgöra inkomstökning genom utvidgningen, i den mån denna inkomstökning kan anses överstiga den gottgörelse för naturlig utveckling o. d., som givits vid fastställande av jämförelseinkomsten.

I motiveringen till detta förslag har departementschefen framhållit, att de fall, då motbevisning från den skattskyldiges sida borde kunna ifrågakomma, vore sådana där en avsevärd utvidgning av rörelsen förekommit. För skattskyldig, beträffande vars rörelse så vore förhållandet, borde rätt föreligga att föra bevisning härom och därmed möjlighet att få en större del av merinkomsten undantagen från beskattning än vad schablonregeln medger. I syfte att undvika omfattande utredningsarbeten om svårbedömbara skattetvister, borde enligt departementschefen rätten till bevisning inskränkas till sådana fall, där den skattskyldige kunde åberopa utåt lätt fastställbara fakta som stöd för sitt yrkande, såsom exempelvis att rörelsens kapacitet ökats genom utbyggnad av produktionsapparaten eller genom utökning av arbetspersonal eller därmed jämförbart förhållande.

Jag kan icke dela departementschefens uppfattning, att motbevisningen skall begränsas till endast de av honom åberopade fallen. I och med att avdraget för naturlig utveckling m. m. ändrats från av utredningsmännen föreslagna 30 % av merinkomsten till 15 % av jämförelseinkomsten, kommer ett stort antal skattskyldiga att bli beskattade för en inkomstökning, som icke är föranledd av den rådande konjunkturen. Beskattningen kommer i dylika fall att verka synnerligen orättvist. Jag anser därför, att regeln om motbevisning icke bör vara så begränsad som enligt det nu framlagda förslaget. Då frågan är av särskild betydelse för rederiföretagen och praktiska exempel från denna näringsgren på ett tydligt sätt belysa, vilka orätt-

visa verkningar den nu föreslagna bestämmelsen kan medföra, vill jag till belysande av det anförda framhålla följande.

Den svenska sjöfartsnäringen har under de senaste åren, särskilt efter det senaste världskriget, undergått en väsentlig förändring och utveckling. Den svenska handelsflottan har starkt ökats och genom övergång till motor-drift å större fartyg blivit mera vinstgivande. Likaså har det inträtt en ökning av tankfarten, utvidgning av oceantrafiken och linjefarten samt icke minst ett upprättande av nya linjer mellan främmande länder. Det är uppenbart, att en sådan väsentlig omställning av den svenska sjöfarten succesivt måste medföra ökade vinster för de svenska rederiföretagen. På detta område är det icke svårt att åberopa lätt fastställbara fakta som stöd för yrkande om att merinkomsten icke varit konjunkturmässigt betonad. Under år 1951 har exempelvis visst rederiföretag haft en flotta om 28 590 d. w. ton, medan under vart och ett av åren 1948 och 1949 flottans storlek var endast 12 590 d. w. ton. Mot slutet av år 1950 fick detta rederi ett nytt tankfartyg om 16 000 d. w. ton, vilket beställts redan i januari 1947. På grund av denna ökning av tonnaget har nämnda rederiföretag under år 1951 haft en netto-intäkt avsevärt större än under åren 1948 och 1949, och denna ökning har icke varit beroende av konjunkturläget utan av bolagets naturliga utveckling. Då tonnaget i detta fall ökat med ca 127 % mellan jämförelseåret och beskattningsåret 1951 och då timecharterkontrakt tecknats redan under 1948 till en frakt efter då gängse rate för tanktonnage är det uppenbart, att det här icke är fråga om någon konjunkturvinst. Man kan i ett dylikt fall tala om en avsevärd utvidgning av rörelsen, och företaget borde, synes det mig, vara undantaget från skatteplikt till konjunkturskatt för den del av vinsten, som är beroende av sagda utvidgning. Det är väl också sannolikt att det här anses föreligga en sådan avsevärd utvidgning som enligt departementschefen bör medföra undantag från beskattning av hela eller större delen av inkomstökningen. Men även om icke en sådan avsevärd utvidgning som nyss nämnts skulle anses vara för handen, bör likväl ett annat rederiföretag, som fått ett nytillskott till sin flotta av fartyg, som efter jämförelseåret bortfraktats genom flerårigt fraktavtal till då gällande rate, vara berättigat att åberopa denna omständighet såsom skäl för att inkomstökningen helt eller delvis bör vara fri från beskattning, enär inkomstökningen ej kan anses vara föranledd av konjunkturläge.

Ett flertal andra likartade omständigheter kunna åberopas såsom skäl för att inkomstökningen under beskattningsåret icke varit föranledd av det rådande konjunkturläget. Under jämförelseåret förekom, för att taga ett annat exempel, stark konkurrens på vissa trader. Till följd härav åsamkades visst rederi väsentligt minskade inkomster under nämnda år. Sedan rederiet lyckats träffa en överenskommelse med konkurrerande utländska rederier, har det svenska rederiet under år 1951 fått en betydligt ökad inkomst i förhållande till jämförelseåret, och denna inkomstökning har föran-

letts av att rederiets fartyg under beskattningsåret icke på samma sätt berörts av förenämnda konkurrens.

Det är även mycket vanligt, att särskilt mindre rederier, som endast ha ett eller ett par fartyg, nödgas klassa dessa fartyg under ett och samma år. Om klassningen av fartygen ägt rum under jämförelseåret, har detta medfört, att fartygen varit ur drift under en mycket lång period av året, vilket i sin tur medfört att sagda rederi fått en väsentligt reducerad inkomst. Då klassning av fartyg i regel verkställles vart fjärde år, betyder detta, att ett rederi sådant som det nyssnämnda kunnat ha sina fartyg i drift hela beskattningsåret och alltså då icke behövt vidkännas några kostnader motsvarande dem under jämförelseåret. Även i detta fall är det uppenbart, att inkomstökningen under beskattningsåret icke är föranledd av konjunkturläget utan av det nödtvungna förhållandet att klassning av fartygen måst äga rum under jämförelseåret. Här kan man givetvis icke tala om en avsevärd utvidgning av rörelsen, vilket skulle medföra, att en skattskyldig i dessa fall icke skulle kunna genom motbevisning bli undantagen från beskattning för en inkomstökning, som ej är en följd av konjunkturen. Detta synes mig vara orimligt, och jag anser därför att, om ett rederi eller annan skattskyldig kan föra motbevisning av den natur här ovan berörts, sådan motbevisning bör godtagas såsom skäl för att inkomstökningen under beskattningsåret till viss del anses icke vara föranledd av den rådande konjunkturen. I den föreslagna bestämmelsen i 5 § 1 mom. synes därför böra verkställas sådan ändring att motbevisning även får äga rum i fall av ovan berörda och liknande natur.

Om en skattskyldig vid 1952 års taxering till statlig inkomstskatt på grund av att den taxerade inkomsten varit för låg ej kunnat helt eller delvis utnyttja avdraget för konjunkturskattens grundbelopp, anser jag det vara rimligt, att den del av nämnda avdrag, som ej kunnat utnyttjas vid förstnämnda taxering, får tillgodonjutas vid 1953 års taxering eller därefter.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställles,

att riksdagen måtte avslå proposition nr 79 med förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 m. m. eller, om detta yrkande ej bifalles, att riksdagen måtte dels besluta sådan ändring i 5 § 1 mom. förordningen om konjunkturskatt för år 1952, att motbevisning får äga rum även i sådana fall som ovan berörts, dels ock besluta att, därest skattskyldig vid 1952 års taxering till statlig inkomstskatt icke kunnat helt eller delvis utnyttja avdraget för konjunkturskattens grundbelopp, rätt till sådant avdrag skall få tillgodonjutas vid 1953 års inkomsttaxering eller därefter.

Stockholm den 18 mars 1952.

Walter Edström.